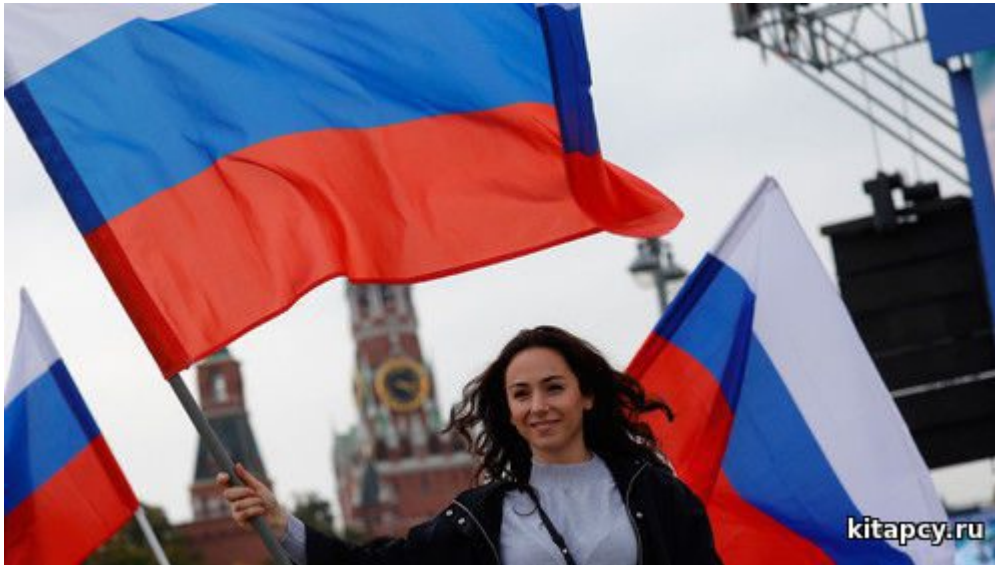

Russiýa ädimme-ädim nädip «şeýtanlaşdyryldy»?

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Russiýa ädimme-ädim nädip "şeýtanlaşdyryldy"? RUSSIÝA ÄDIMME-ÄDIM NÄDIP "ŞEÝTANLAŞDYRYLDY"?

Ukraina konfliktini metbugat organlarynyň hapa ýüzüni hemmelere peçan etdi. Günbataryň propoganda mehanizminiň nähili işleýändigini ýene bir gezek uly ile äşgär etdi.

ABŞ bilen Ýewropa döwletleriniň habar beriş serişdeleriniň Russiýany "şeýtanlaşdyrmak" üçin dil birikdirip niçiksi herekete geçendigini her gün diýen ýaly görüp durus.

"Sosialist Enternasyonal"-yň "World Socialist" web saýtynda paýlaşylan bir makalada Žosef Kişor we Dewid Nort Günbataryň jeňbazçylykly mehanizmini herekete geçiren medýa propogandasyny şeýle paş edýär:

• MAKSAT JEMGYÝETÇILIGI GORKY ARKALY MAÝYL ETMEK

"Wakalara dahylly habarlar ýeke-täk görnüşli wakalaryň yzygiderliligini berýär. Russiýanyň ýöredýän doktrinasy şeýtany işleriň mysalynda görkezilýär. Russiýanyň Prezidenti Wladimir Putin bolsa, şeýtanyň jismany görnüşi.

Russiýanyň alyp barýan işleriniň astynda ýatan taryhy meýilnama, ykdysady bähbitler, syýasy baglanşyk we

geostrategik hasaplar görmezlige salynýar. Meýilnamalaşdyrylan signala päsgel berip biljek hiç nukdaýnazara idin berilmeýär. Hiç bir ýalan artykmajy bilen bolgusyz ýa-da gülkünç bolup bilmez. Bu propaganda kampaniýasynyň maksady jemgyýetçiligi boýun etmek däl, emma ony gorky arkaly maýyl etmektir."

Žosef Kişor we Dewid North bu maýyl etme strategiýasyny şu mysallar bilen açyp görkezýär:

"New York Times" gazetiniň nukdaýnazary baş sahypasynda *"Russiýanyň bihaýaçylykly hüjümi "Sowuk urşuň" tamamlanmagyndan bäri ilkinji gezek Ýewropanyň jümmüşine uruş howpuny abandyrýar"* diýen "Wall Street Journal"-yň Obama hökümetiniň "Russiýanyň Ukrainany okkupirlemeginiň netijelerini açyk aýtmaga" çekinmedik "Washington Post" gazetiniň we "Nation" žurnalynyň (žurnalyň daşary syýasat boýunça habarçysy we öňki "Larouche" hereketiniň agzasy Robert Dreyfuss "Wladimir Putin yza ädim ätmeli" diýip ýazdy) nukdaýnazary bilen birmeňzeşdir."

Emma...

Günbataryň aýyplamalaryna garamazdan "Sowuk uruş" döwrüni we ondan soňky döwri ýakyn taryhyň süzgüjinden geçirenimizde düýbünden başgaça ýagdaý orta çykýar.

Göz aýlalyň...

• SSSR-iň HRONOLOGIÝASY

SSSR 1917-nji döredildi we 1991-nji ýylda dargady. Ol bary-ýogy 74 ýyl ýaşap bildi.

SSSR on baş respublikadan ybaratdy: Ermenistan, Azerbaýjan, Belorussiýa, Estoniýa, Gürjüstan, Gazagystan, Gyrgyzystan, Latwiýaa, Litwa, Moldowa, Russiýa, Täjigistan, Türkmenistan, Ukraina we Özbekistan. Garaşsyzlygyny jar eden bu döwletleriň on ikisi (Ukrainadan, Türkmenistandan we Gürjüstandan başgasy) häzir Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygynyň (GDA) agzasydyr.

"Sowuk uruş" döwründe (1947-1991) SSSR ýaranlary bilen birlikde Günbatar ýaranlygyna, ýagny NATO harby bileleşigine garşy Gündogar bloguny-Warşawa paktyny döretdi.

• WARŞAWA PAKTY WE OŇA AGZA ÝURTLARDAN GALANLAR

Ýewropada Polşa, Rumyniýa, Bolgariýa, Wengriýa, Çehoslowakiýa we Germaniýa Demokratik respublikasy (GDR) bilen birlikde Mongoliýa Halk respublikasy, Koreýa Halk Demokratik respublikasy, Hytaý Halk respublikasy, Wýetnam Halk respublikasy we Kuba SSSR-iň dünýädäki beýleki ýaranlary bolup durýardy. Yrak, Liwiýa, Owganystan, Siriýa ýaly käbir ýurtlar Warşawa paktyna gönüden-göni agza bolmasalar-da, Gündogar bloguna ýakyn durýan ýurtlardy.

Mihail Sergeýewiç Gorbaçýow häkimiýete gelenden soň bar zat bulaşdy.

Gorbaçýow "Üýtgedip gurmak" ("Glasnost i Perestroyka") syýasatyny ygylan edip, meýdany doly boşatdy. Günbatara ýapylan gapylar açyldy.

Günbatar äpet SSSR-iň dargamagyna-da garaşyp durman, Gündogar bloguny dessine nyşana almaga başlady.

• NATO-nyň OLJASY

1990-njy ýylda Germaniýa Federativ respublikasy (GFR) Gündogar blogunyň içindäki iň güýçli ykdysadyýete eýe bolan GDR-y ýangyndan mal gaçyrýan ýaly gapyllykda awlady. Günbatar Germaniýa Gündogar Germaniýanyň halkyny Gelmut Kolyň "Ösen oblast" ("Blühende Landschaften") toslamasyna ynandyryp, özüne birikmäge maýyl etdi. Bu barada jemgyýetçilige söz aýtma hukugy beýlede dursun, garşy çykмага-da maý bermediler.

Garalama propogandalaryndan ýaňa bizar-peteňi çykan SSSR ahyrynda iki Germaniýanyň "birleşmesine" sessiz-sedasyzrazylyk berdi.

Gündogarda olja yzyna olja edinmegiň kül-külüne düşen Günbatar 2004-nji ýylda ýedi guşy birden awlap neneňsi ýalmaq hajymelikdigini ýene bir gezek görkezdi: 2004-nji ýylda Estoniýa, Latwiýa, Litwa, Polşa, Slowakiýa, Çehiýa, Wengeriýa doly ýagdaýda imperialistik bähbitlere çapylyp, Ýewropa bileleşigine (ÝB) dahylly edildi.

• RUSSIÝANYŇ SABYR KÄSESINI DOLUP-DAŞYRAN IŇ SOŇKY DAMJA

Russiýa ýene sesini çykarmady.

2007-nji ýylda demokratik we ykdysady kriteriýalar görmezlige salynyp, Bolgariýa we Rumyniýa hem ÝB-ne agza edildi.

2013-nji ýylda gezek Horwatiýa gelende, Russiýa ýene sesini çykaranokdy.

Emma: bütin bulara sesini çykarmadyk Russiýa Gündogar Ýewropany raketa galkany bilen gurşap alan Günbatardan diýseň ynjalyksyzlanýardy.

ABŞ 2001-nji ýylyň 11-nji sentýabrynda uçran terrorçylykly hadysalaryny bahana edip, Kawkaza raketa-goranyş sistemasyny ýerleşdirmegi makul bilipdi. Has soňra NATO-nyn goldawy bilen Gündogar Ýewropada hem raketa galkany ýerleşdirildi.

Daş-töwereginiň şular ýaly derejede gurşalyp alynmagyna, burnunyň aşagyna çenli dykylan ýarag galkanyna garşylyk bildiren Russiýany äwmelidirem öýtmediler. SSSR-den aýrylan Çehiýa, Wengeriýa, Polşa, Bolgariýa, Estoniýa, Latwiýa, Litwa, Rumyniýa, Slowakiýa, Sloweniýa ýaly Gündogar Ýewropa ýurtlarynyň Günbatara ýakynlaşmagyndan kän bir biynjalyk bolmadyk Russiýa bu ýurtlara ýerleşdirilen raketa-gorag sistemasyny özüne gönükdirilen howp hökmünde görýärdi.

2010-njy ýylda NATO sebitleýin raketa sistemasyny mundan beýläk ýaranlygyň hökmany ugry hökmünde kabul etdi. Şobada raketa goragynyň geriminiň giňeldilmegine badalga berildi. Bu aslynda Russiýanyň näderejede mamladygynyň subutnamasydy. (Goşmaça maglumat üçin seret: "Howp bosagada" <http://www.odatv4.com/n.php?n=tehlike-kapida-2403141200>).

Ahyrynda...

• SIRIÝANYŇ ÄHMIÝETI

Siriýa Günbataryň açgözçülikli kolonial syýasatyny parahatçylykly ýagdaýda synlap duran Russiýanyň sabyr käsesini dolup-daşyran iň soňky damja boldy. Siriýa – ýokarda-da aýdyp geçişimiz ýaly – haýsydyr bir öz ugry bilen ýörän ýurt däldir. Siriýa "Sowuk uruş" döwründe-de, ondan soňam hemişe Russiýanyň tarapynda bolupdy. Ol hem edil Yrak we Liwiýa ýaly Warşawa paktyna ýakyn duran ýurtdur.

Yrakda we Liwiýada sesini çykarmadyk Russiýa Siriýanyňam

Günbatara şam bolmagyna razy bolup bilmezdi.

Russiýanyň sessizligine öwrenşen Günbatar Russiýanyň bu tutumyny bagyşlap bilmän, bu gezek Ukraina ümzügini öwürdi. 2013-nji ýylda Ukraina ÝB bilen "Umumy hyzmatdaşlyk" ylalaşygyna ýanaşmansoň, ABŞ we ÝB Ukrainadaky hökümete garşy gidýän toparlara pul berip Russiýanyň üstüne küşgürmäge başlady.

Ukrainadan ders çykaran ÝB Gürjüstan we Moldova bilen 2014-nji ýylyň awgustynda gol çekilmegi meýilleşdirilen umumy hyzmatdaşlyk şertnamalaryny iýuna goýup, Russiýanyň degnasyna degmegi dowam etdirýär. (Goşmaça maglumat üçin seret: "Ukrainadan soň gezek bu iki ýurtda" <http://www.odatv4.com/n.php?n=ukraynadan-sonra-sira-bu-iki-ulk-ed-2103141200>).

Russiýa indi şuny magat bilýärdi:

Siriýada sesini çykarman bolsa, Ukraina doly elden gidýärdi.

Günbatar indi Gürjüstany we Moldowany-da gapyl awlap bilermikä?

Aslynda "New York Times" we Günbataryň beýleki esasy habar beriş serişdeleri "bihaýaçylykly hüjümi bilen "Sowuk urşuň" soňlanmagyndan bärei ilkinji gezek uruş howpuny Ýewropanyň jümmüşine" abandyrn Russiýa däl-de, eýsem ABŞ-nyň we onuň Ýewropadaky ýaranlarydygyny gowy bilýärler. Maksat belli – propaganda we dezinformasiýa.

• GÜNBATARYŇ IŞDÄSINI AÇAN BEÝLEKI ÝURLAR

SSSR-iň dargamasy netijesinde Günbataryň açgöz garnyna şam bolan ýurtlary sanap geçdik.

Oňa şam bolman näçe ýurt galdyka?

Olary-da sanalyň... Belorussiýa, Ermenistan, Azerbaýjan, Täjigistan, Türkmenistan, Özbegistan, Gazagystan, Gyrgyzstan. Bolany.

Bulara-da Günbatar maslykçy guş deýin tiňkesini dikmän duranok. Ellerinden gelse Ermenistany-da bireýýäm ÝB-ne agza ederdiler.

Günbataryň şular ýaly ýalmawuzlygy aç-açan görnüp durka,

olaryň Russiýany "bihaýa hüjümçi" ýaly görkezmekleri ylalaşar
ýaly zat däl.

Eger şeýle bolýan bolsa, şu soraglary berip göreliň...

Russiýa häzire çenli haýsy döwletiň ýeňinden çekip, NATO-nyň
hataryndan çykardy? Ýa-da Russiýa şol ýurtlaryň haýsysyna
goşun saldy?

Atilla JOŞKUN.

10.04.2014 ý, ODATV.

Terjime eden: Guwanç MÄMILIÝEW,
Stambul uniwersitetiniň talyby. Publisistika